

вена специална юридическа комисия. Работата била привършена въ едно сравнително късо време и Императорският руски комисарь князь Дондуковъ-Корсаковъ, който замѣстилъ поминалия се къмъ това време князь Черкасски, вече на 16 юлий 1878 г. е ималъ възможностъ да състави отчетъ, предназначенъ за докладъ на Царя-Освободителя, и да донесе, че за преустройството на съдебнитѣ съвети и за подобрение на съдебната частъ сж съставени нѣколко „*положения*“, при изработването на които ръководната мисълъ била — „да се избѣгватъ нововъведения, несъвмѣстими съ неустановеното още положение на страната, да се използватъ сжществувашитѣ форми на сжда и неотмѣненитѣ узаконения, доколкото тѣ не противоречатъ на новия държавенъ и християнски строй“. На 24 августъ с. г. били утвърдени „Временни съдебни правила за устройството на съдебната частъ въ България“, които просжществуваха: а) сждоустройството—до 1880 г., б) за гражданското сждопроизводство — до 1882 г., и в) за углавното сждопроизводство (съ нѣкои допълнения)—до 1897 г.

Безъ да се спираме върху устройството на сждилищата по „Временнитѣ съдебни правила“, тъй като това не влиза въ задачата ни, отбелязваме само, че възприетата отъ тѣхъ система, макаръ въ основата ѝ да лежатъ „Съдебнитѣ устави“ отъ 20 ноемврий 1864 г. и правилата за производството въ рускитѣ сждилища отъ 14 октомврий 1865 г., не представлява нѣщо завършено. Тя се закржглява съ издаването на 25 ноемврий 1878 г. „Учреждение“ на сждъ отъ висша инстанция, нареченъ още Върховенъ, който наскоро следъ това билъ преобразуванъ въ Върховенъ касационенъ сждъ, съ устройство и функции, въ общи черти запазени и до днесъ.

Върховниятъ сждъ, споредъ „Учреждението“, се намиралъ при Съдебния отдѣлъ и ималъ съставъ отъ трима членове подъ председателството на управляващия сжщия отдѣлъ, какъвто, както се каза, билъ С. И. Лукьяновъ. Неговитѣ функции, макаръ въ учреждението и да се говори за права и длѣжности на касационенъ сждъ, колкото и да иматъ известно сходство съ тѣзи за отмѣна на решенията и присждитѣ по сегашнитѣ закони, рѣзко се различаватъ отъ функциитѣ на касационния сждъ: по силата

на чл. чл. 5 и 15 на Учреждението, Върховниятъ сждъ, следъ като намѣри основания да отмѣни обжалвания сждебенъ актъ, не връща дѣлото за ново разглеждане, а самъ го решава по сжщество, като даже допуща представяне на нови доказателства. Явно е, че Върховниятъ сждъ на Временнитѣ съдебни правила не е касационенъ, а такъвъ отъ типа на ревизионнитѣ. Какво значение има тази разлика, ще стане ясно отъ понататѣшното изложение.

По Временнитѣ съдебни правила несжществувва прокуратура, а това е голѣмъ недостатъкъ, като се има предъ видъ онова важно назначение, които съвременитѣ законодателства отреждатъ на този необходимъ и незамѣнимъ институтъ въ правосждното дѣло изобщо и особно за углавното преследване. И това не е случайно опущение, тъй като С. И. Лукьяновъ е билъ добре запознатъ съ европейскитѣ законодателства, а и въ Русия отдавна преди това е сжществувалъ прокурорски надзоръ съ едно съвършено и стройно устройство. Тази празнина е била допущана, както това може да се заключава и отъ нѣкои мѣста въ останалитѣ отъ тогава преписки, по необходимостъ: за сждии, особно при преобладаващото начало на широко участие на народния елементъ, все могло да се намѣрятъ хора, но такива за прокурорски длѣжности не е имало, понеже за тѣхъ е необходима добра и всестранна правна подготовка, а да се назначаватъ за прокурори неподготвени лица най-малко би било безполезно.

Свиканото на 10 февруарий 1879 г. Учредителното събрание, следъ като е приело началото на раздѣление на властитѣ и точно опредѣлило мѣстото между тѣхъ на съдебната властъ, понататѣкъ за самото устройство на сждилищата нищо не е направило. Обаче, отъ неговитѣ дневници може да се извлѣче заключение, че и то не е имало ясно схващане за значението на Върховния сждъ, като съдебно мѣсто, предназначено да наблюдава за еднаквото прилагане на законитѣ, тъй като, следъ като не е приело проектирания Държавенъ съветъ, то е възложило на Върховния сждъ нѣкои отъ неговитѣ функции.

Въ сжщото почти време, когато въ Княжеството е заседавало Учредителното събрание, въ друга една частъ на българското отечество, наречена Источна